

PRAVA PITANJA

POLITIKE ZA BRŽI RAZVOJ

Zagreb, 12. travnja 2024. godine

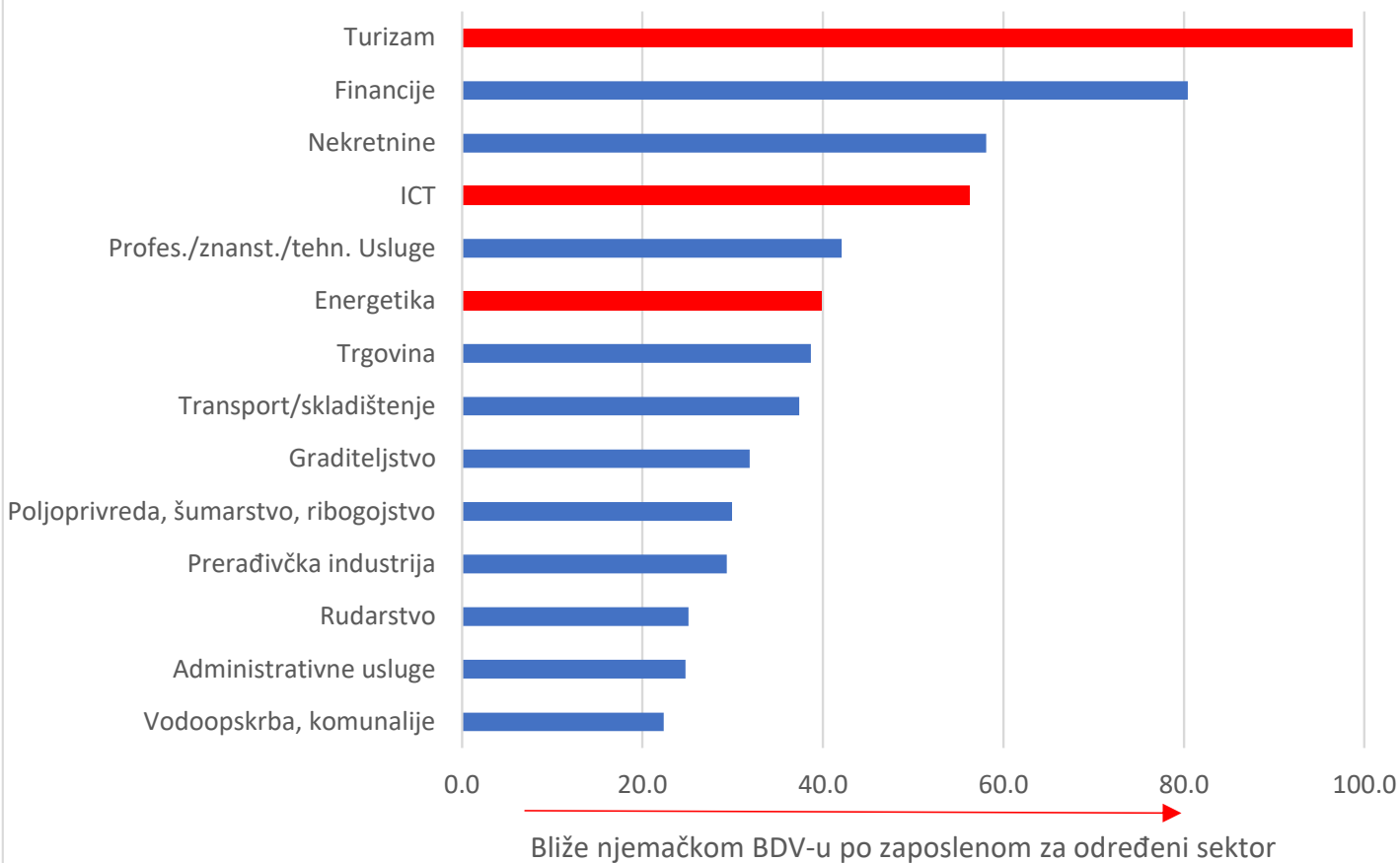
HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

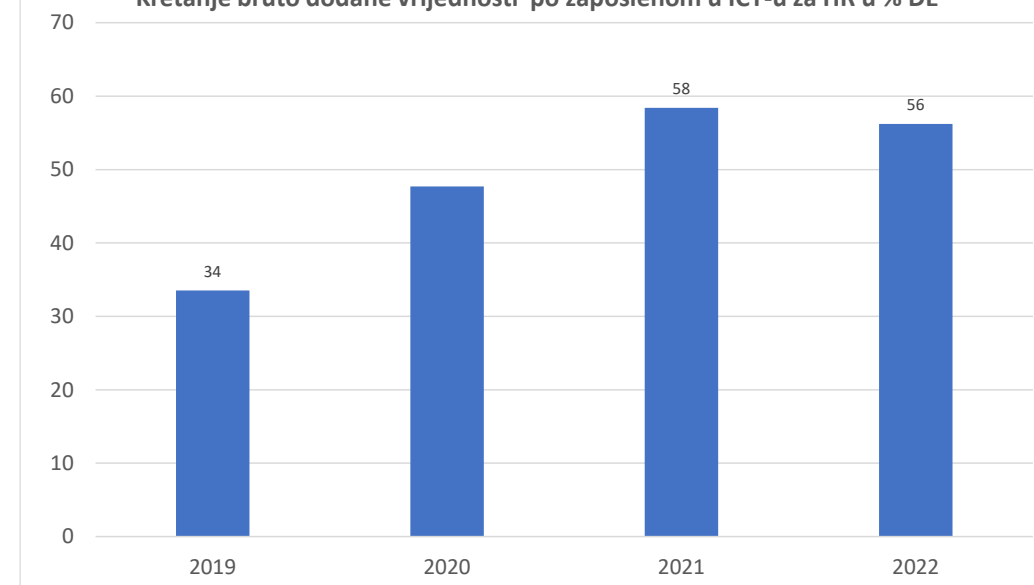

UMJESTO UVODA: PRODUKTIVNOST Hrvatska vs. Njemačka

Bruto dodana vrijednost po zaposlenom za HR u % DE

Kretanje bruto dodane vrijednosti po zaposlenom u ICT-u za HR u % DE

Izvor: OECD, Eurostat

Zašto ICT, ENERGETIKA I TURIZAM kao poluge brzog rasta?

- **Informacijsko-komunikacijske tehnologije imaju potencijal rasta od 10-15% godišnje** - globalno gledano dugoročno su najbrže rastući sektor u idućih 5-7 godina
- **ICT je za Hrvatsku ono što je automobilska industrija u razvojnog smislu bila za Istočnu Europu**
- **Hrvatska do 2030. može postati energetska samodostatna zahvaljujući investicijama u OIE**
- U budućnosti se u segmentu OIE očekuje najveći rast kod solarnih i geotermalnih postrojenja
- **Hrvatski turizam može privući značajne kvalitetne investicije** – uz jaču izvjesnost regulative te prilagodbu poreznog tretmana
- Turizam je sektor u kojem se najbrže razina produktivnosti može podići iznad Njemačke te prosjeka EU

ICT industrija u brojevima

Broj tvrtki: 8.178

Broj zaposlenih: 50.490

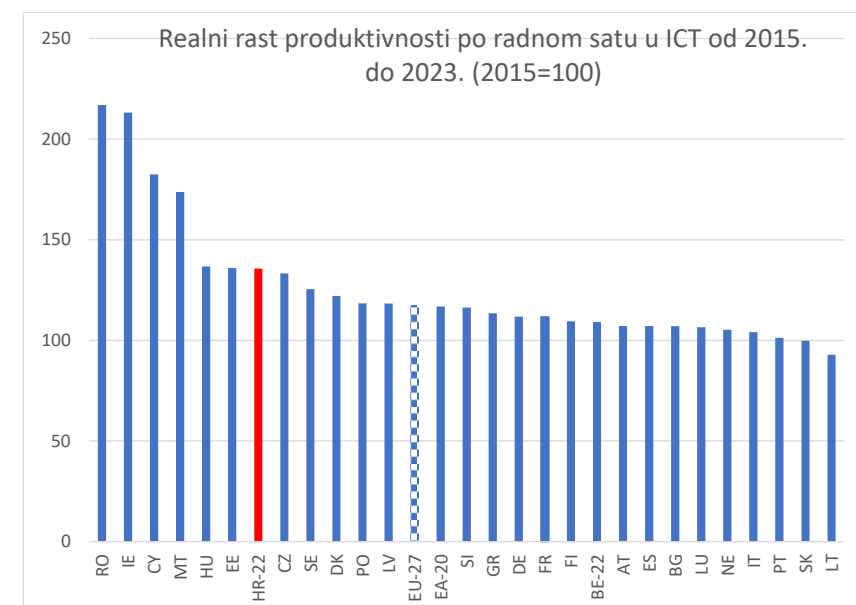
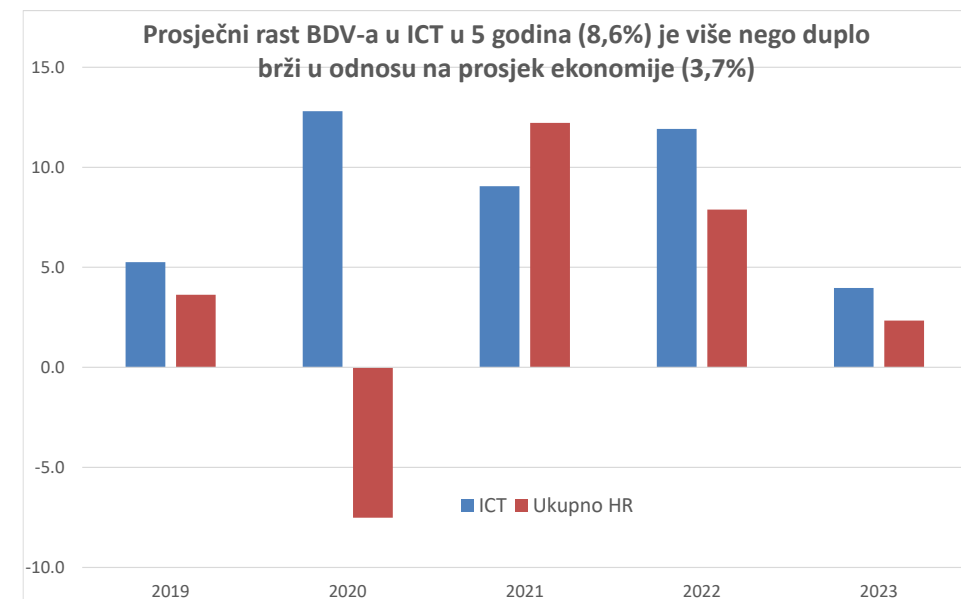
Prosječni rast bruto plaća u sektoru, 2023. y-o-y: 11,8%

Rast ukupnih prihoda 2018. – 2022.: 39% na EUR 7,2 milijarde

Udio izvoza u prihodima premašio 35%, a u programiranju 50%

Produktivnost:

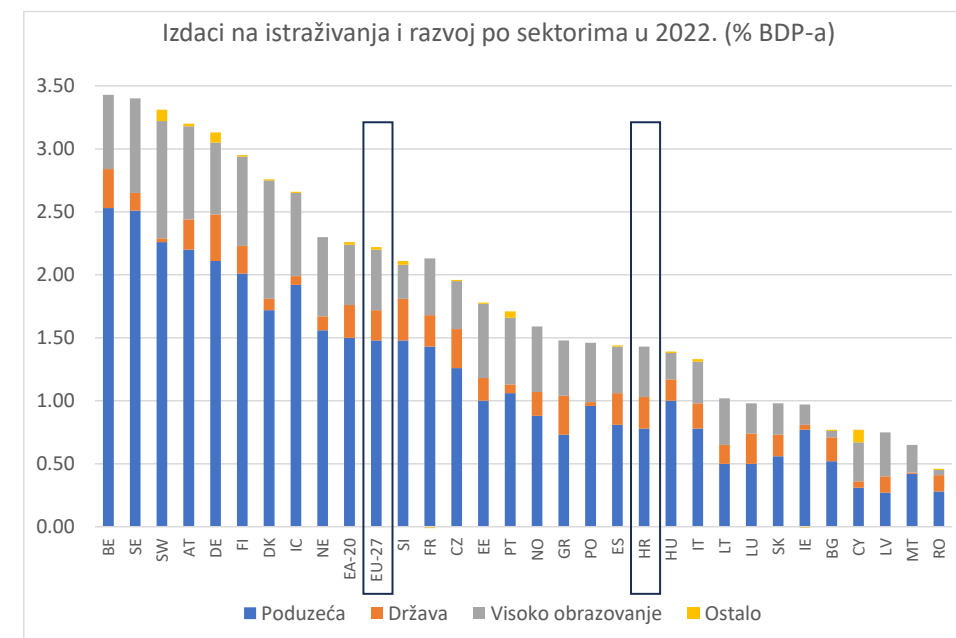
- Jedan od najotpornijih sektora u pandemiji, energetskej krizi
- Hrvatski ICT raste brže u odnosu na prosjek CEE regije
- **Najbolje tek dolazi? Superiorni dugoročni rast na ino tržištima (10-15%)**
- **Produktivnost ICT je nadomak 60% razine u Njemačkoj, od 2015. bilježimo snažniji realni u odnosu na prosjek EU**
- Ubrzana digitalizacija, manjak radne snage dižu cijene ICT usluga
- Razvoj individualnih korporativnih AI rješenja, povećana kompleksnost jačaju potražnju za outsourcingom ICT usluga

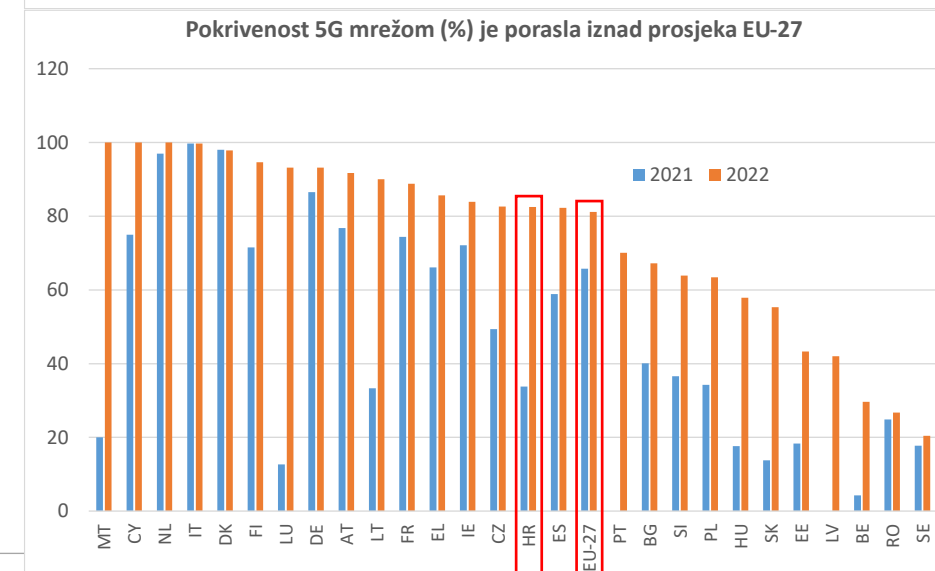
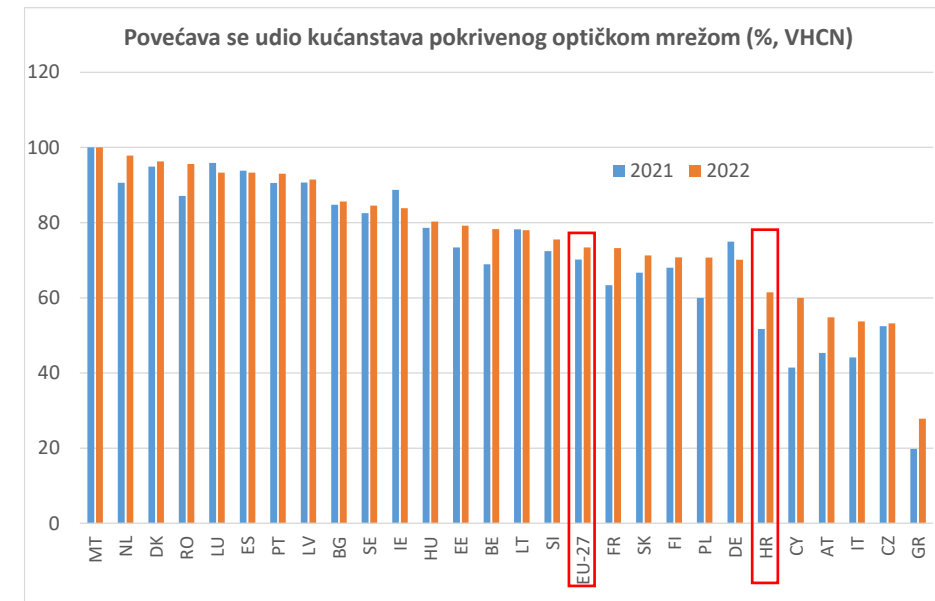
ICT industrija: Smanjiti administrativni trošak, jačati obrazovanje

- Značajno porezno rasterećenje rada na razinu TOP 5 nakonkurentnijih zemalja EU i rezanje parafiskalnih nameta za najmanje 20%
- Podići subvencije na investicije u IRI za 4-5 puta na prosjek OECD i uspostaviti inovacijski pješčanik u cilju poticanja novih IRI projekata
- Jačati konkurentnost ZoPU kako bi se motiviralo domaće i strane investicije firmi u Industriju 4.0 i tehnološki napredne sustave
- Možemo li smanjiti 'obrnuti IRI' pozivi koji zapravo potiču ulaganja u R&D javnih znanstvenih institucija, a ne sam industrijski razvoj?
- **Prilagoditi obrazovni sustav koji stvara dodatne STEM smjerove i potiče prekvalifikacije i usavršavanje zaposlenih**
- Poticati jači partnerski odnos između ICT industrije i javne uprave u cilju brže digitalizacije svih razina državne administracije
- Donijeti imigracijske politike s fokusom na privlačenje i zadržavanje visokoobrazovanih i stranih studenata po uzoru na najbolju EU praksu
- Ukloniti nepoštenu konkurenciju alternativnih oblika prihodovanja, koje porezno pogoduju tvrtkama koje nisu registrirane u Hrvatskoj

ICT industrija: Značajno osnažiti ICT infrastrukturu

- Unaprijediti regulatorni okvir u dijelu prostornog planiranja i izgradnje ICT infrastrukture, na način da se omogući izgradnja uz kvalitetno prostorno plansko planiranje.
- **Legalizirati postojeće infrastrukture elektroničkih komunikacija kroz Zakon o legalizaciji nezakonito izgrađene infrastrukture**
- Olakšavanje ulaganja i dodatna utilizacija VHCN mreža kroz uvođenje vaučera za nove korisnike VHCN mreža s ciljem smanjenja troška za krajnje korisnike
- Rješavanje problematike potencijalnih visokih naknada za pravo puta i prakse određivanja lokalnih poreza (poreza za korištenje javne površine u svrhu postavljanja elektroničke komunikacijske infrastrukture) kao i druge eventualne namete sa strane jedinica lokalne samouprave za gradnju telekomunikacijskih mreža.
- **Dostizanje ciljeva zelene tranzicije poput povećanje udjela OIE do 42,5% do 2020. te nultih emisija 2050. i drugih ciljeva kružne ekonomije neće biti moguće bez bliske suradnje s ICT u svim segmentima ekonomije**

ENERGETIKA u brojevima

Broj tvrtki: 1.051

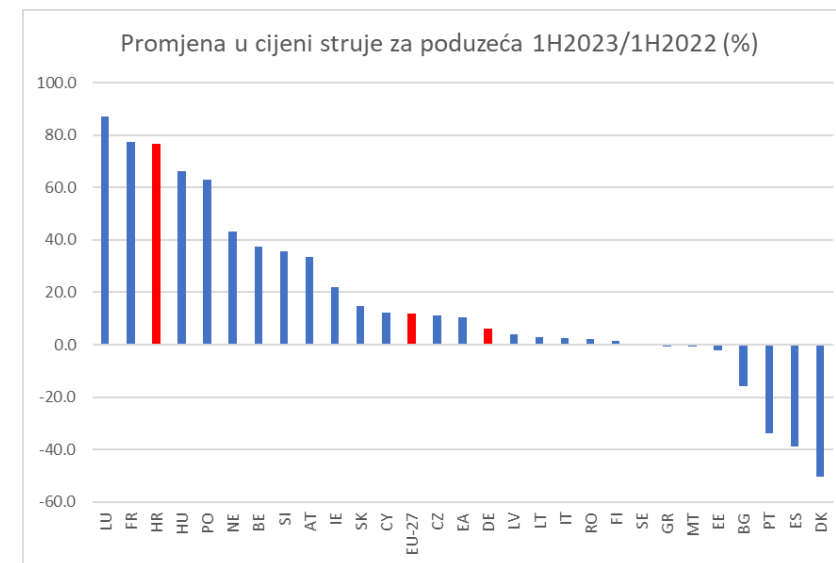
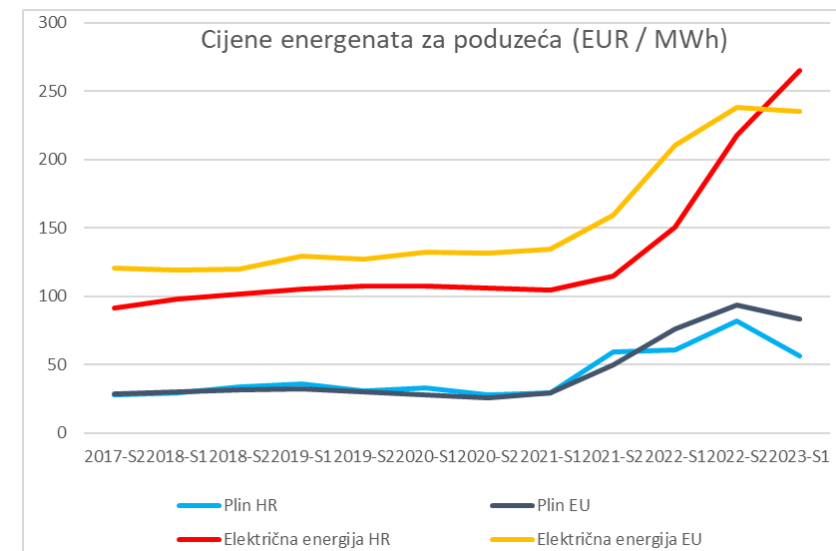
Broj zaposlenih: 13.653

Prosječni rast bruto plaća u sektoru, 2023. y-o-y: 8,6%

Ukupni prihodi udvostručeni na EUR 14,1 milijardi u 2022. s EUR 5,2 milijardi u 2018.

Izvoz ušesterostručen na EUR 6,5 milijardi u 2022. s EUR 1,04 milijardi u 2018.

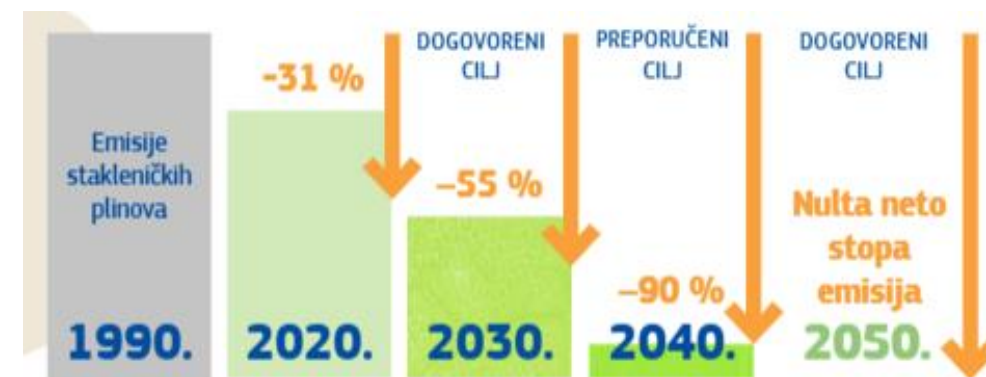
- Posljednjih godina bilježi se pad u ukupnoj potrošnji i distribuciji prirodnog plina, smanjena su ulaganja u distribucijsku infrastrukturu
- Iako broj energetske tvrtke za proizvodnju, opskrbu i trgovinu električnom energijom raste, tržišni udio HEP grupacije već godinama raste (sada oko 95%)
- Paradoksalno, u 2023. smo među tri članice EU s najvećim povećanjem cijena za gospodarstvo na godišnjoj razini (+76,7% prema +11,9% na razini EU)
- Plaćamo višu cijenu električne energije u odnosu na EU, što uz nekonkurentan porezni tretman plaća nepovoljno utječe na konkurentnost, naročito izvoznika
- Tržišne cijene nafte i dalje su podložne oscilacijama, zbog čega mali distributeri posluju na rubu isplativosti, razmotriti opravdanost ograničavanja cijena.
- Razvoj projekata OIE predugo traje zbog administrativnih prepreka. RH je među 4 članice EU s najdužim ishodaženjem dozvola.

Svim segmentima predstoje velika ulaganja u distributivne/skladišne kapacitete

- Implementacija zelene regulative EU nameće najviše obaveza energetici, osobito naftnim derivatima. Ako želimo ostvariti ciljeve u zadanom roku, a istovremeno očuvati postojeću infrastrukturu koja će još dugi niz godina biti neophodna, energetsom sektoru je neophodno krovno upravljačko tijelo za sve povezane regulatorne promjene te investicije energetske tranzicije od strateškog značaja za RH
- Investicije u plinsku mrežu financiraju se iz HERA-ine tarife. Prihodi distributera (i volumen distribuiranog plina) padaju već drugu godinu, a troškovi poslovanja su znatno rasli. Važeće tarife su odobrene na bazi troška distributera iz 2020.-te pa tvrtke smanjuju investicije i otpuštaju. **Traži se žurna izmjena Metodologije tarifnih stavki za distribuciju plina**
- Osim održavanja, potrebna su dodatna nova javna/privatna ulaganja u gradnju novih plinovoda kojima bi se u budućnosti transportirao vodik.
- Razvoj elektroenergetske mreže zahtijeva velika ulaganja u modernu mrežu i tehnologije skladištenja / uravnoteženja zbog novih elektrana.
- Uz jačanje distribucijske elektroenergetske mreže, potrebne su i investicije u prijenosne kapacitete. Zbog toga treba žurno donijeti novi Desetogodišnji plan razvoja hrvatske prijenosne mreže (2024.-2033.)

Povećanje energetske neovisnosti traži velika infrastrukturna ulaganja, a **rokovi za klimatsku neutralnost sve su kraći.**

Što priječi investicije u obnovljive izvore energije i što učiniti?

- Za povećanje instaliranih kapaciteta OIE, kao i zbog velike volatilnosti tržišnih cijena energije te i dalje visokih cijena tehnologija **neophodan je premijski sustav poticanja proizvodnje obnovljive energije.**
- Promptno donijeti Program državne potpore za sustav poticanja obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije (2024.-2026.) te odmah objaviti Javni natječaj za tržišne premije za poticaj proizvodnje čiste energije
- HERA nije donijela odluku o naknadi za priključenje od rujna 2022., bez čega nije moguće ishoditi sve potrebne dozvole, planirati investiciju, ni odobriti financiranje → blokirano 1.300 MW investicija s energetske odobrenjem vrijednih EUR 1,3 milijardi (trenutno instalirano 1.800 MW OIE) koje može pokriti 1/4 kućanstava u Hrvatskoj; investicije u geotermale vrijedne su još EUR 750 milijuna
- **Potrebno je hitno donijeti odluku o naknadi za priključak na elektroenergetsku mrežu**, uz hitno ubrzanje dinamike otvaranja natječaja te izdavanje energetske odobrenja (EO). S obzirom na valjanost EO 7 godina za izgradnju postrojenja (premalom za kompleksne projekte), EO treba smatrati konzumiranim s pravomoćnom građevinskom dozvolom. **Komunalna naknada za postrojenja OIE je proizvoljan trošak bez utemeljenja za OIE pa ju treba ukinuti**
- **Prema procjeni HOPS-a mreža može ukupno priključiti dvostruko više no potrebnih 1.300 MW, a investitorima naplatiti isključivo stvaran trošak priključenja što uključuje izgradnju trafostanice, vodova, kablova i druge opreme. Napokon, treba značajno labaviti propis prema kojem se zahtjev za priključenje na mreži podnosi samo jednom godišnje od 1.-15. svibnja**

TURIZAM u brojevima

Broj tvrtki: 13,675

Broj zaposlenih: 79,349

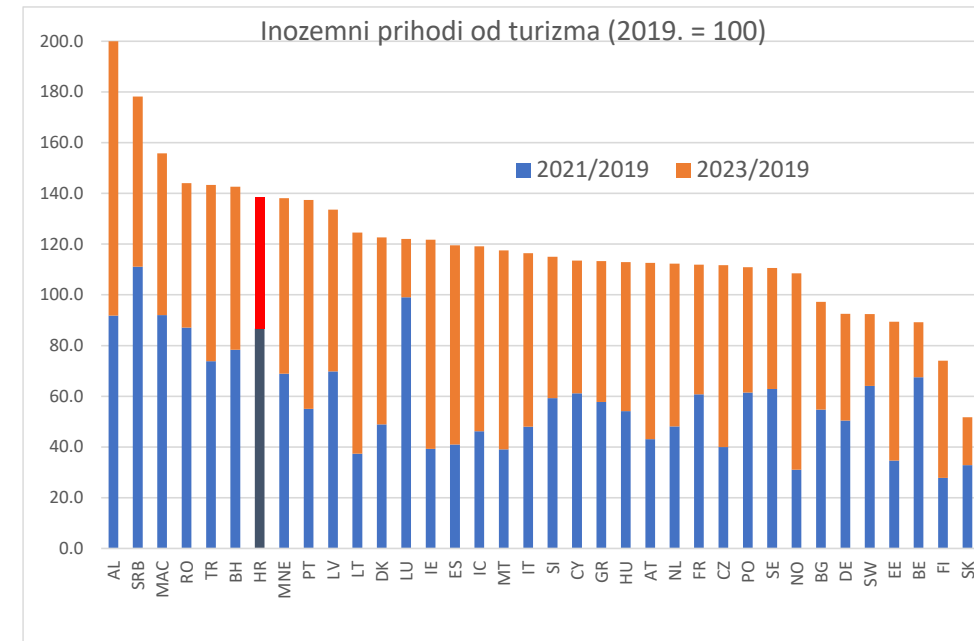
Prosječni rast bruto plaća u sektoru, 2023. y-o-y: 15,8%

Smještajni kapaciteti: 1,9 milijuna kreveta (181 tisuću u hotelima, 1,3 milijuna u obiteljskom i nekomercijalnom smještaju)

Rast ukupnih prihoda 2015. – 2022.: udvostručeni na EUR 14,6 milijardi

Produktivnost:

- Hrvatski turizam se najbrže oporavio o posljedica pandemije s obzirom na rast inozemnih prihoda za gotovo 40% u odnosu na pretkriznu 2019. godinu. To valja zahvaliti dobrom kriznom menadžmentu tijekom pandemije, iznadprosječnom oporavku komercijalnih avio letova do destinacije, snažnim investicijama sektora prije pandemije te ulasku u euro područje i Schengen, što je poboljšalo percepciju Hrvatske kao buduće rastuće second-home destinacije
- **Produktivnost turizma je gotovo na razini Njemačke, od 2015. bilježimo snažniji realni u odnosu na prosjek EU**
- S indirektno uključenim sektorima (prije svega poljoprivreda, građevinarstvo i dobar dio trgovine) turizam je odgovoran za više od 20% svih radnih mjesta u Hrvatskoj
- U drugoj polovici 2023. bilježimo stagnaciju izvoza usluga, što s obzirom na snažan rast izvoza IT usluga upućuje na realni pad prihoda od turizma gdje se model s prevladavajućim kratkoročnim najmom suočava s ograničenjima rasta.

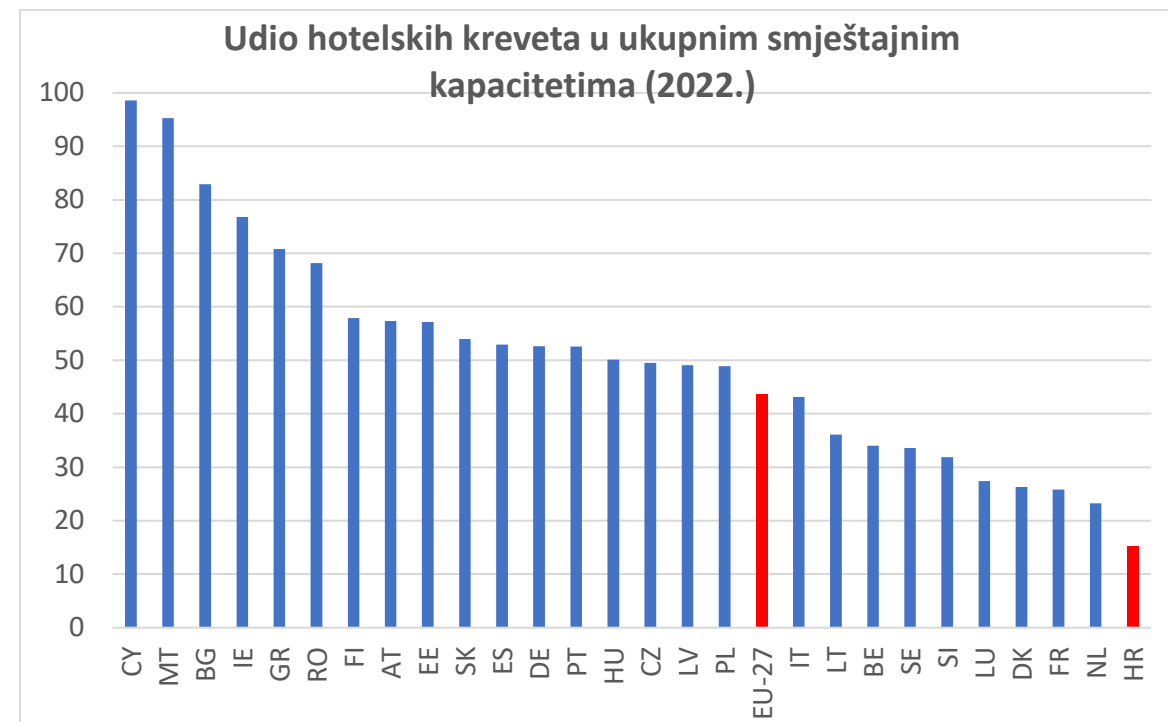
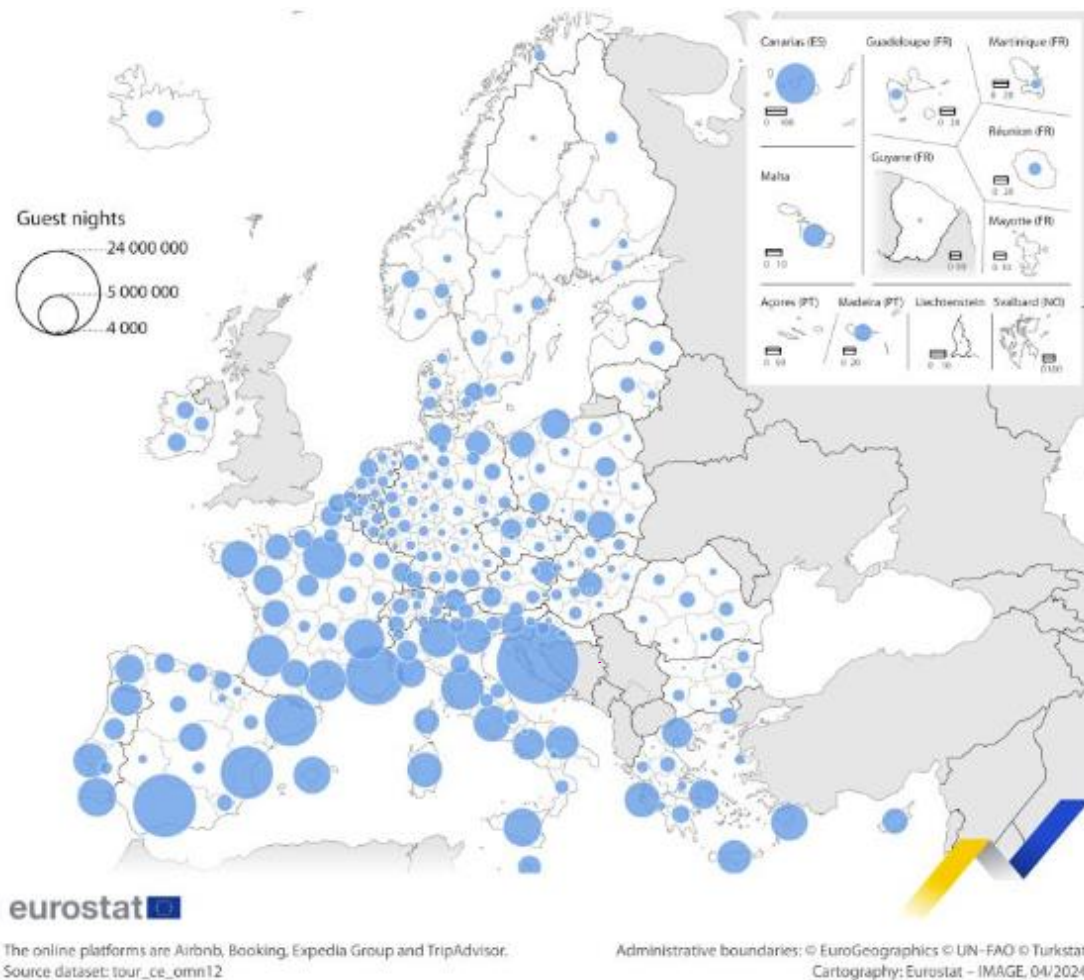

TURIZAM: Ključ za rast investicija su zakoni i koncesije

- **Manjak radne snage glavna je prijetnja pa se nastavlja značajan 'uvoz' strane radne snage (lani je u turizmu izdano 46 tisuća radnih dozvola, a ove godine se očekuje 50-55 tisuća), potrebna su daljnja poboljšanja u ZoS-u**
- **Snažna povećanja minimalne plaće pogonila su rast plaća u turizmu iznad rasta produktivnosti**
- Još uvijek nije na zadovoljavajući način riješen status 'stalnog sezonca' kao i plaćanja takvih zaposlenika
- Potrebno je poticati programe stipendiranja, edukacije i promocije poslova u turizmu, oblikovanje i provedbu programa i institucija cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije u turizmu.
- **Brza operacionalizacija Zakona o neprocijenjenom zemljištu** potakla bi novi investicijski ciklus
- **Značajna novina Zakona o pomorskom dobru** je institut 'koncesije na zahtjev', no nužno je kroz podzakonske akte definirati otvorena pitanja, naročito u pogledu zemljišta u kamping segmentu u temeljnom kapitalu društva naknadno proglašeno pomorskim dobrom, kao i obavljanja komercijalnih aktivnosti na pomorskom dobru
- Kada se radi o neodvojivoj tehnološkoj ili funkcionalnoj cjelini morskih plaža, turističkih privezišta i turističkih luka s hotelima, kampovima i turističkim naseljima, **korisnicima je nužno omogućiti jednostavno dobivanje koncesije neposredno na zahtjev.** Također je potrebno precizno i fer regulirati status imovine koja je nakon završetka procesa pretvorbe i privatizacije ušla u režim pomorskog dobra. **Kvalitetno reguliranje instituta pomorskog dobra je preduvjet razvoja i dizanja kvalitete hrvatskog turizma.**

Prekomjerni turizam u EU – gdje je to najveći kružić?

Turistička noćenja u kratkoročnom najmu 'bookirana' preko online platformi

Izvor: Eurostat

TURIZAM: Jednaki porezi za sve uz promjenu strukture smještaja

- **Pored smanjenja stope PDV-a za turizam na razinu konkurentskih destinacija**, izrazito je važno ujednačiti porezno opterećenje za iste vrste ugostiteljskih (smještajnih) objekata neovisno o osobi na čije ime su registrirani.
- **Apartmani koji su registrirani kod građana opterećeni su 12-15 puta manje javnim davanjima od trgovačkih društava u sektoru**
- Aktualno je i pitanje visine PDV-a na usluge smještaja i usluživanja hrane i pića
- **Potrebno je značajno mijenjati našu najlošiju strukturu smještaja na Mediteranu sa svega 9,5% kreveta u hotelima za razliku od Grčke koja u hotelima ima 71% kapaciteta, Italija 43%, a Španjolska 53%**. To rezultira i relativno niskom potrošnjom turista u Hrvatskoj od oko 150 eura po danu, što je znatno niže nego u Italiji i Španjolskoj (oko 250 eura po danu, u Francuskoj i više od 550 eura).
- **Zakon o turizmu po prvi put adresira prekomjerni turizam pokretan ogromnim obiteljskim i nekomercijalnim smještajem za kratkoročni najam koji rezultira agresivnim korištenjem ukupne infrastrukture, nepovratno ruši konkurentnost destinacije**
- Jedinice lokalne samouprave moraju strateški donijeti odluku o budućem turističkom rastu prvenstveno po pitanju smještajne strukture temeljenu na poticanju kvalitete smještajnih objekata sukladno razvojnim planovima i održivom razvoju sredine.

KLJUČNI ZAHTJEVI HUP-a

- 1. Porezno rasteretiti rad na razinu TOP 5 najkonkurentnijih zemalja EU i rezati parafiskalne namete za min. 20%, pojačati subvencije za R&D za 4-5 puta na prosjek OECD-a te jačati konkurentnosti ZoPU**
- 2. Osigurati širenje mreža vrlo velikog kapaciteta u RH kao preduvjeta za digitalizaciju javne uprave, gospodarstva i društva, uz povećano korištenje obnovljivih izvora energije**
- 3. Uskladiti kurikulume u obrazovnom sustavu s potrebama kompanija za stručnjacima iz STEM područja, poticati prekvalifikacije i usavršavanje radnika potrebnih za bolje usvajanje novih tehnologija**
- 4. Hitno 'odblokirati' 1.300 MWh investicija u OIE (iznad EUR 2 milijarde, 4,5 puta Pelješkog mosta) tako da HERA donese odluku o naknadi za priključak na elektroenergetsku mrežu, olabavi rokove HOPS-a, dio administrativnih postupaka koji značajno kasne predati energetske institucijama, te koristimo sredstva iz NPOO-a za razvoj mreže.**
- 5. Dodatno otvoriti tržište električne energije konkurenciji u cilju većih ulaganja u inovacija i projekte OIE te smanjenja cijene električne energije za tvrtke ispod prosjeka EU i pouzdanije opskrbe električnom energijom**
- 6. Brza operacionalizacija Zakona o neprocijenjenom građevinskom/turističkom zemljištu te kvalitetno reguliranje instituta pomorskog dobra u korist ubrzanja investicija, odnosno promjena nepovoljne strukturu smještaja**
- 7. Pored smanjenja PDV-a za turizam na razinu konkurentskih destinacija, izrazito je važno ujednačiti porezno opterećenje za iste vrste ugostiteljskih (smještajnih) objekata neovisno o osobi na čije ime su registrirani**